

23.12.2011

38/011/2011

Voimassaoloaika: **1.1.2012 alkaen toistaiseksi**

Säännökset, joihin toimivalta määräyksen antamiseen perustuu:

L 630/1998, 13 § 2 mom

A 811/1998, 10 ja 12 §

L 631/1998, 13 § 2 mom

Muuttaa Opetushallituksen määräyksiä

31.3.2009 nro 6/011/2009

5.6.2009 nro 17-21/011/2009

11.6.2009 nro 22-29, 31-32, 35/011/2009

17.6.2009 nro 30, 33-34, 36-37/011/2009

18.12.2009 nro 57/011/2009

19.1.2010 nro 2, 5, 7/011/2010

20.1.2010 nro 1, 3-4/011/2010

27.1.2010 nro 8/011/2010

10.2.2010 nro 12-13/011/2010

17.2.2010 nro 16, 19, 21/011/2010

24.2.2010 nro 22, 24-25/011/2010

3.3.2010 nro 26-27, 29-30/011/2010

10.3.2010 nro 31-32/011/2010

24.3.2010 nro 33, 35/011/2010

21.4.2010 nro 36-37/011/2010

5.5.2010 nro 38/011/2010

19.5.2010 nro 39/011/2010

AMMATILLISTEN PERUSTUTKINTOJEN PERUSTEET

Opetushallitus on päättänyt muuttaa kaikkien ammatillisten perustutkintojen perusteita (opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteita) oheisten liitteiden mukaisesti. Perusteiden muutokset kohdistuvat seuraaviin tutkintojen perusteiden alalukuihin:

- 2.1 Opetussuunnitelman laadinta ja sisältö
- 2.1.1 Opetussuunnitelman yhteinen osa
- 3.5 Henkilökohtaistaminen näyttötutkinnossa
- 3.8 Näyttötutkintoon valmistava koulutus
- 3.8.1 Tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset näyttötutkinnossa
- 8.1 Opinto-ohjaus ja henkilökohtainen opiskelusuunnitelma
- 8.2 Työssäoppiminen ja työturvallisuus
- 8.3 Ammatillinen erityisopetus
- 8.6 Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö
- 8.7 Opiskelijahuolto
- 8.8 Tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset ammatillisessa peruskoulutuksessa
- Perusteiden liiteosan lukuun 9.2 Tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset siten, että siitä kumotaan kokonaisuudessaan luvun alussa olevat kaikille perustutkinnoille yhteiset tekstit. Voimaan jätetään muiden kuin valtioneuvoston asetuksessa (1032/2011) määrättyjen tutkintojen osalta opiskelijaksi hakeutuville koulutusammattista tietoa antavat kuvaukset.

Lisäksi Opetushallitus on päättänyt muuttaa valtioneuvoston asetuksessa (VNA 1032/2011) määrättyjen tutkintojen, kuten

- hammastekniikan perustutkinnon (10.2.2010 nro 12/011/2010)
- lapsi- ja perhetyön perustutkinnon (5.6.2009 nro 18/011/2009)
- lennonjohdon perustutkinnon (3.3.2010 nro 26/011/2010)
- lentokoneasennuksen perustutkinnon (5.5.2010 nro 38/011/2010)
- liikunnanohjauksen perustutkinnon (17.2.2010 nro 21/011/2010)
- logistiikan perustutkinnon kuljetuspalvelujen ja lentoasemapaalvelujen koulutusohjelmien tai osaamisalojen (11.6.2009 nro 32/011/2009)
- luonto- ja ympäristöalan perustutkinnon ympäristöalan koulutusohjelman tai osaamisalan (11.6.2010 nro 31/011/2009)

23.12.2011

38/011/2011

- lääkealan perustutkinnon (17.2.2010 nro 19/011/2010)
- merenkulkualan perustutkinnon (21.4.2010 nro 36/011/2010)
- metsäalan perustutkinnon, metsäkoneenkuljetuksen koulutusohjelman tai osaamisalan (17.6.2009 nro 36/011/2009)
- nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinnon (5.6.2009 nro 17/011/2009)
- rakennusalan perustutkinnon maanrakennuskoneenkuljetuksen koulutusohjelman tai osaamisalan (11.6.2009 nro 35/011/2009)
- sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon (17.2.2010 nro 17/011/2010)
- sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon, jalkojenhoidon koulutusohjelman tai osaamisalan ja valinnaisten tutkinnon osien 19.12.2011 nro 37/011/2011
- viittomakielisen ohjauksen perustutkinnon (18.12.2009 nro 57/011/2009)

perusteita (opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteita) seuraavasti:

- Alalukuun 3.8.1 Tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset näyttötutkinnossa lisätään ko. perustutkinnon terveydentilavaatimukset, jotka on kuvattu tämän määräyksessä liitteessä 2.
- Alalukuun 8.8 Tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset ammatillisessa peruskoulutuksessa lisätään ko. perustutkinnon terveydentilavaatimukset, jotka on kuvattu tämän määräyksen liitteessä 2.

Määräystä on noudatettava 1.1.2012 jälkeen alkavassa peruskoulutuksessa (opetus-suunnitelmaperusteinen koulutus) ja näyttötutkinnossa. Opiskeluoikeuden peruuttamista (L 951/2011, 32 §:n 2 mom ja lain voimaantulosäännöksen 2 mom) koskevia määräyksiä sovelletaan kuitenkin vain 31.12.2011 jälkeen opintonsa aloittaneisiin opiskelijoihin.

Opetussuunnitelmaperusteisessa koulutuksessa koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja hyväksyä opetussuunnitelma noudattaen, mitä näissä tutkinnon perusteissa on määrätty.

Järjestettäessä näyttötutkintoon valmistavaa koulutusta koulutuksen järjestäjä päättää koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä tutkinnon perusteiden mukaisesti.

Koulutuksen järjestäjä, tutkinnon järjestäjä ja tutkintotoimikunta eivät voi jättää noudattamatta tätä määräystä tai poiketa siitä.

Pääjohtaja

TIMO LANKINEN
Timo Lankinen

Opetusneuvos

AIRA RAJAMÄKI
Aira Rajamäki

LIITTEET

- 1 Ammatillisten perustutkintojen perusteet
- 2 Ammatillisten perustutkintojen tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset

2

PERUSTUTKINNON PERUSTEIDEN TOIMEENPANO AMMATILISESSA PERUSKOULUTUKSESSA

2.1

Opetussuunnitelman laadinta ja sisältö

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998, 14 §) mukaan koulutuksen järjestäjän tulee hyväksyä koulutusta varten opetussuunnitelma, jonka tulee perustua tässä asiakirjassa oleviin perustutkinnon perusteisiin. Sen tulee sisältää toimenpiteet koulutukselle asetettujen tehtävien ja tavoitteiden saavuttamiseksi (L 630/1998, 5 §). Opetussuunnitelma tulee hyväksyä erikseen suomen-, ruotsin- ja saamenkieliseen koulutukseen sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaan koulutukseen. Koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelma on julkinen asiakirja. Opetussuunnitelma säätelee ja ohjaa koulutuksen järjestäjän toteuttamaa koulutusta ja opetukseen läheisesti liittyvää muuta toimintaa. Opetussuunnitelma on laadittava siten, että se mahdollistaa opiskelijoille yksilölliset ammatillisten opintojen valinnat sekä lukio-opintojen ja ylioppilastutkinnon suorittamisen. Opetussuunnitelma toimii myös sisäisen ja ulkoisen arvioinnin pohjana ja antaa mahdollisuuden arvioida koulutuksen järjestäjän toteuttaman koulutuksen vaikuttavuutta.

Opiskelijan oikeusturvan ja oppimisympäristön turvallisuuden varmistamiseksi opetussuunnitelman tulee antaa opiskelijalle riittävästi tietoa tutkintoon sisältyvistä tutkinnon osista, opinnoista, arvioinnista, opintojen suorittamista edistävistä opinto-ohjauksen ja opiskelijahuollon tuki- ja ohjausjärjestelyistä sekä tutkintokohtaisista terveydentilan ja toimintakyvyn vaatimuksista ja muista opintoihin liittyvistä edellytyksistä.

Koulutuksen järjestäjä varaa koulutukseen tarvittavat voimavarat. Koulutuksen järjestäjä huolehtii opetussuunnitelmassa siitä, että opiskelija voi saavuttaa tutkinnolle asetetut tavoitteet, saa riittävästi opetusta ja tarvitsemaansa ohjausta koulutuksen järjestämistavasta riippumatta oppilaitoksen kaikkina työpäivinä, myös työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen aikana.

Opetussuunnitelma sisältää kaikkia koulutusaloja ja tutkintoja varten yhteisen osan ja tutkintokohtaisesti eriytyvät osat.

2.1.1

Opetussuunnitelman yhteinen osa

Opetussuunnitelman yhteisessä osassa määrätään kaikille perustutkinnoille yhteiset periaatteet ja menettelytavat sekä koulutuksen järjestäjän keskeiset arvot.

Opetussuunnitelman yhteinen osa sisältää ainakin

- koulutuksen järjestämisen ammatillisena peruskoulutuksena, työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävänä koulutuksena ja oppisopimuskoulutuksena (L 630/1998, 3 §, 15 §, 17 §)
- koulutuksen järjestämisen lähi-, etä-, monimuoto-opetuksena (L 630/1998, 15 §) ja verkko-opetuksena
- suunnitelmat ja toimintatavat tutkinnon osan tai osien suorittamiseksi sekä opiskelijoiden mahdollisuudet täydentää opintojaan ja suorittaa koko tutkinto
- opintojen tarjonnan yhteistyössä muiden koulutuksen järjestäjien ja työelämän kanssa (L 630/1998, 14 §, 10 §)
- toimenpiteet opetukseen liittyvästä yhteisöllisyyttä vahvistavasta toiminnasta, joka tarjoaa mahdollisuuden arvopohdintaan ja kulttuuriperintöön perehtymiseen (A 811/1998, 9 §)

- yhteiset toimintatavat opiskelijan arvioinnin (L 601/2005, 25 a §) toteuttamisesta luvun 7 mukaisesti
- toimintatavat, miten tutkintokohtaisista terveydentilan ja toimintakyvyn vaatimuksista ja muista opintoihin liittyvistä edellytyksistä tiedotetaan opiskelijoiksi hakeutuville (L 951/2011, 27 a §)
- periaatteet, miten koulutuksen järjestäjä toimii opiskeluoikeuden peruuttamista, opiskeluoikeuteen liittyvää tiedonsaantia ja opiskeluoikeuden palauttamista koskevissa asioissa (L 951/2011, 32 §, 32 a § ja 32 b §) valtioneuvoston asetuksen (1032/2011) mukaisten koulutusalojen ja tutkintojen erityispiirteet huomioon ottaen, ja miten se ohjeistaa opiskeluoikeuden peruuttamisesta ja palauttamisesta päättävän koulutuksen järjestäjän asettaman toimielimen toimintaa ja päätöksentekoa sekä mahdollisesti muiden koulutuksen järjestäjien kanssa tehtävää toimielinyhteistyötä (L 951/2011, 35 a §)
- toimintatavat, miten tiedotetaan opiskelijaksi hakeutuville koulutusaloista ja tutkinnoista, joissa voidaan edellyttää rikosrekisteriotteen pyytämistä (L 951/2011, 32 a § 4 mom) sekä ohjeet, miten ja milloin opiskelija toimittaa rikosrekisteriotteen koulutuksen järjestäjälle nähtäväksi (L 955/2011, 6 §)
- toimintatavat, miten ja milloin tiedotetaan opiskelijoille muutoksenhaun tekemisestä opiskelijan oikeusturvalautakuntaan (L 956/2011) opiskeluoikeuden peruuttamista tai palauttamista koskevissa asioissa valtioneuvoston asetuksessa (1032/2011, 16 §) määriteltujen koulutusalojen tutkinnoissa
- luvun 8 Muut määräykset ammatillisessa peruskoulutuksessa toteuttamisen edellyttämät seuraavat kohdat:
  - 8.1 Opinto-ohjaus ja henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (**Opinto-ohjauksen tavoitteet, Opiskelijan oikeusturvalautakuntaan, Opinto-ohjauksen järjestäminen ja Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma**)
  - 8.2 Työssäoppiminen ja työturvallisuus
  - 8.3 **Ammatillinen erityisopetus**, (Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma, HOJKS)
  - 8.4. Maahanmuuttajien ja eri kieli- ja kulttuuriryhmien opetus (Yleistä, Maahanmuuttajat, Saamenkieliset, Romanit, Viittomakieliset, Kieltenopetuksen järjestelyt, Äidinkieli, Toinen kotimainen kieli, Vieraskieli)
  - 8.5 Oppisopimuskoulutus
  - 8.6 **Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö**
  - 8.7 **Opiskelijahuolto**
  - 8.8 **Tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset ammatillisessa peruskoulutuksessa**
- henkilöstön kehittämissuunnitelman.

Koulutuksen järjestäjän tulee **sisällyttää opetussuunnitelmaansa suunnitelma** koulutuksellista tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja kestävästä kehitystä edistävästä toimenpiteistä. Koulutuksen järjestäjän tulee ottaa koulutuksen järjestämisessä huomioon myös muiden säädösten **koulutukselle asettamat velvoitteet**.

3

PERUSTUTKINNON SUORITTAMINEN NÄYTTÖTUTKINTONA

3.1

Yleistä näyttötutkintojärjestelmästä

Näyttötutkintojärjestelmä tarjoaa aikuisväestölle joustavan tavan osoittaa, uudistaa ja ylläpitää ammatillista osaamistaan tai työtehtävien vaihtuessa valmistua myös uuteen ammattiin. Näyttötutkinnossa henkilön ammatillinen osaaminen voidaan kansallisesti ja laadullisesti tunnustaa riippumatta siitä, onko osaaminen kertynyt työkokemuksen, opintojen tai muun toiminnan kautta. Näyttötutkintojärjestelmässä työnantajataho, työntekijätaho ja opetusala tekevät tiivistä yhteistyötä tutkintorakennetta kehitettäessä, tutkintojen perusteita laadittaessa, tutkintotilaisuuksia suunniteltaessa ja järjestettäessä sekä tutkintosuorituksia arvioitaessa.

Näyttötutkintoina voidaan suorittaa ammatillisia perustutkintoja, ammattitutkintoja ja erikoisammattitutkintoja. Näyttötutkinnon perusteissa on määritelty ammattitaito työelämässä tarvittavina osaamisvaatimuksina. Tutkinnot rakentuvat osista, jotka vastaavat itsenäisiä työkokonaisuuksia.

3.2

Näyttötutkintojen järjestäminen

Opetushallituksen asettamat, työnantajien, työntekijöiden, opettajien ja tarvittaessa itsenäisten ammatinharjoittajien edustajista koostuvat tutkintotoimikunnat vastaavat näyttötutkintojen järjestämisestä ja valvonnasta sekä antavat tutkintotodistukset. Tutkintotoimikunnat tekevät sopimuksen näyttötutkintojen järjestämisestä koulutuksen järjestäjien ja tarvittaessa muiden yhteisöjen ja säätiöiden kanssa. Näyttötutkintoja ei saa järjestää ilman voimassa olevaa, tutkintotoimikunnan kanssa solmittua järjestämissopimusta.

3.3

Näyttötutkinnon suorittaminen

Näyttötutkinto suoritetaan osoittamalla hyväksytysti tutkinnon perusteissa vaadittu osaaminen tutkintotilaisuuksissa käytännön työssä ja toiminnassa. Jokainen tutkinnon osa on arvioitava erikseen. Arvioinnin tekevät työnantajien, työntekijöiden ja opetusalan edustajat yhdessä. Aloilla, joilla itsenäinen ammatinharjoittaminen on tyypillistä, myös tämä taho otetaan huomioon arvioijien valinnassa. Lopullisen päätöksen arvioinnista tekee tutkintotoimikunta. Tutkintotodistus voidaan antaa, kun kaikki tutkinnon suorittamiseksi määrätty tutkinnon osat on suoritettu hyväksytysti.

3.4

Näyttötutkinnon perusteet

Tutkinnon perusteissa määritellään tutkintoon kuuluvat osat ja mahdollisesti niistä muodostuvat osaamisalat, tutkinnon muodostuminen, kussakin tutkinnon osassa vaadittava ammattitaito, arvioinnin perusteet (arvioinnin kohteet ja kriteerit) ja ammattitaidon osoittamistavat.

Tutkinnon osa muodostaa ammatin osa-alueen, joka voidaan erottaa luonnollisesta työprosessista itsenäiseksi arvioitavaksi kokonaisuudeksi. Tutkinnon osissa määritellyissä ammattitaitovaatimuksissa keskitytään ammatin ydintoimintoihin, toimintaprosessien hallintaan ja kyseessä olevan alan ammattikäytäntöihin. Niihin sisältyvät myös työelämässä yleisesti tarvittavat taidot, esimerkiksi sosiaaliset valmiudet.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit on johdettu ammattitaitovaatimuksista. Arvioinnin kohteilla ilmaistaan ne osaamisen alueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota. Kohteiden määrittäminen helpottaa myös ammattitaidon arviointia asianomaisesta työtoiminnasta. Arvioinnin tulee kattaa kaikki tutkinnon perusteissa määritellyt arvioinnin kohteet. Arvioinnin kriteerit määrittelevät hyväksyttävän suorituksen laadullisen ja määrällisen tason.

Ammattitaidon osoittamistavat sisältävät tutkinnon suorittamiseen liittyviä tarkentavia ohjeita. Ammattitaito osoitetaan pääsääntöisesti todellisissa työtehtävissä ja toimissa. Ammattitaidon osoittamistavat voivat sisältää mm. ohjeita siitä, kuinka tutkintosuoritusta voidaan tarvittaessa täydentää, jotta kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat kattavasti osoitetuiksi.

3.5

Henkilökohtaistaminen näyttötutkinnossa

Koulutuksen järjestäjä huolehtii näyttötutkintoon ja siihen valmistavaan koulutukseen hakeutumisen, tutkinnon suorittamisen sekä tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistamisesta.

Henkilökohtaistamisessa tulee ottaa huomioon ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 11 §:n (952/2011) säännökset opiskelijan oikeuksista ja velvollisuuksista sekä 13 §:n nojalla Opetushallituksen määräämät tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset.

Opetushallitus on antanut henkilökohtaistamista koskevan erillisen määräyksen (43/011/2006).

3.6

Ammattitaidon arviointi näyttötutkinnossa

Ammattitaidon arvioinnissa tulee perusteellisesti ja huolellisesti tarkastella sitä, miten tutkinnon suorittaja on osoittanut osaavansa sen, mitä tutkinnon perusteissa ko. tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksissa edellytetään. Arvioinnissa käytetään tutkinnon perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä. Vain yhden menetelmän käytöllä ei välttämättä saada luotettavaa tulosta. Arvioinnissa otetaan huomioon ala- ja tutkintokohtaiset erityispiirteet tutkinnon perusteiden mukaisesti.

Mikäli tutkinnon suorittajalla on luotettavia selvityksiä aikaisemmin osoitetusta osaamisesta, arvioijat arvioivat niiden vastaavuuden näyttötutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksiin. Arvioijat ehdottavat dokumentin tutkintotoimikunnalle tunnustettavaksi osaksi näyttötutkinnon suoritusta. Mikäli tutkinnon suorittaja on jo aikaisemmin ammatillisessa peruskoulutuksessa tai näyttötutkintona osoittanut ammattitaitonsa jossakin tämän tutkinnon osassa, aiemmin suoritettu tutkinto tai tutkinnon osa on esitettävä tunnustettavaksi osaksi näyttötutkintona suoritettavaa tutkintoa. Aikaisemmin hankitulle ja osoitetulle osaamiselle ei voida asettaa mitään yleistä aikarajaa, mutta osaamisen ajantasaisuus voidaan tarkistaa. Lopullisen päätöksen aiemmin osoitetun ja luotettavasti selvitetyn osaamisen tunnustamisesta tekee tutkintotoimikunta. Tarvittaessa tutkinnon suorittajan on osoitettava osaamisensa vastaavuus suoritettavan tutkinnon ammattitaitovaatimuksiin.

Ammattitaidon arviointi on prosessi, jossa arviointiaineiston keräämisellä ja arvioinnin dokumentoinnilla on keskeinen merkitys. Työelämän sekä opettajien edustajat tekevät kolmikantaisesti huolellisen ja monipuolisen arvioinnin. Jokaisen tutkinnon suorittajan tulee selvästi saada tietoonsa arvioinnin perusteet. Tutkinnon suorittajalle on annettava mahdollisuus suoritustensa itsearviointiin. Näyttötutkinnon järjestäjä laatii arvioinnin kohteena olevan tutkinnon osan suorittamisesta arviointipöytäkirjan, jonka arvioijat allekirjoittavat. Tutkinnon suorittajalle tämän jälkeen annettava palaute on osa hyvää arviointiprosessia. Lopullisen päätöksen arvioinnista tekee tutkintotoimikunta.

Arvioijat

Tutkinnon suorittajan ammattitaitoa arvioivilla henkilöillä tulee olla hyvä ammattitaito ko. näyttötutkinnon alalta. Tutkintotoimikunta ja näyttötutkinnon järjestäjä sopivat arvioijista näyttötutkintojen järjestämissopimuksessa.

Arvioinnin oikaisu

Tutkinnon suorittaja voi lainsäädännön mukaisen määräajan puitteissa pyytää arvioinnin oikaisua tutkintotoimikunnalta, jonka toimialaan ja -alueeseen kyseessä oleva tutkinto kuuluu. Kirjallinen oikaisupyyntö osoitetaan tutkintotoimikunnalle. Tutkintotoimikunta voi arvioijia kuultuaan velvoittaa toimittamaan uuden arvioinnin. Arviointia koskevasta oikaisuvaatimuksesta annettuun tutkintotoimikunnan päätökseen ei voi hakea muutosta valittamalla.

3.7

Todistukset

Tutkintotodistuksen ja todistuksen tutkinnon osan tai osien suorittamisesta antaa tutkintotoimikunta. Todistuksen valmistavaan koulutukseen osallistumisesta antaa koulutuksen järjestäjä. Opetushallitus on antanut määräyksen todistuksiin merkittävistä tiedoista.

Näyttötutkinnon osan tai osien suorittamisesta annetaan todistus silloin, kun näyttötutkintoon osallistuva sitä pyytää. Tutkintotodistuksen ja myös todistuksen tutkinnon osan tai osien suorittamisesta allekirjoittavat tutkintotoimikunnan edustaja ja näyttötutkinnon järjestäjän edustaja.

Opetushallituksen hyväksymään ammattikirjaan tehty merkintä näyttötutkinnon suorittamisesta on tutkintotodistukseen rinnastettava todistus näyttötutkinnon suorittamisesta. Näyttötutkinnon järjestäjä hankkii ja allekirjoittaa ammattikirjan. Ammattikirja on näyttötutkinnon suorittajalle maksullinen.

3.8

Näyttötutkintoon valmistava koulutus

Näyttötutkintoihin osallistumiselle ei voida asettaa koulutukseen osallistumista koskevia ennakkoehtoja. Pääsääntöisesti tutkinnot suoritetaan kuitenkin valmistavan koulutuksen yhteydessä. Koulutuksen järjestäjä päättää näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä tutkinnon perusteiden mukaisesti. Koulutus ja tutkintotilaisuudet on jäsennettävä tutkinnon osien mukaisesti. Näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen osallistuvalla tulee osana koulutusta järjestää mahdollisuus osallistua tutkintotilaisuuksiin ja suorittaa näyttötutkinto.

Valtioneuvoston asetuksessa (1032/2011) määriteltyihin ammatillisiin perustutkintoihin johtaviin opintoihin sovelletaan opiskeluoikeuden peruuttamisesta ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 32 §:ää (951/2011). Näyttötutkintoon valmistavassa koulutuksessa tulee ottaa huomioon myös ammatillisesta aikuis-koulutuksesta annetun lain 13, 13 a ja 16 §:n (952/2011) säännökset.

3.8.1

Tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset näyttötutkinnossa

Tutkintokohtaisten terveydentilavaatimusten tavoitteena on edistää turvallisuutta näyttötutkintona suoritettavassa ammatillisessa peruskoulutuksessa ja myöhemmin työelämässä.

Näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen sovelletaan säännöksiä esteettömyydestä ja opiskelijaksi ottamisen edellytyksistä (ammatillisesta aikuis-koulutuksesta annetun lain 11 §:n (952/2011) viittaussäännökset ammatillisesta

koulutuksesta annetun lain 27, 27 a ja 27 b §:ssä (951/2011). Opiskelijaksi hakeutuvan terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka ei saa olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle. Opiskelijaksi ei kuitenkaan voida ottaa henkilöä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen liittyviin käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen silloin, kun opintoihin sisältyy alaikäisen turvallisuutta, potilas- tai asiakasturvallisuutta taikka liikenteen turvallisuutta koskevia vaatimuksia.

Tämä edellyttää, ettei opintoihin liittyviä turvallisuusvaatimuksia voida täyttää ja sitä, ettei estettä voida kohtuullisin toimin esimerkiksi opiskelijahuollon ja opiskeluterveydenhuollon palveluilla, apuvälineillä tai muulla tuella poistaa. Mikäli toisten henkilöiden terveyden ja turvallisuuden suojeleminen tai liikenteen turvallisuus sitä edellyttävät, opiskelijaksi ottamisen esteenä voi olla aikaisemmin tapahtuneen opiskeluoikeuden peruuttamispäätöksen salaaminen näyttötutkintona suoritettavaan ammatilliseen perustutkintoon hakeutumisen yhteydessä.

Edellä mainitun perusteella tutkintokohtaiset terveydentilan ja toimintakyvyn vaatimukset tulee ottaa huomioon näyttötutkintoon, siihen valmistavaan koulutuksen hakeutumisen ja tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistamisessa. Tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset sisältyvät valtioneuvoston asetuksessa (1032/2011) määriteltyjen humanistisen ja kasvatusalan, tekniikan ja liikenteen alan, luonnonvara- ja ympäristöalan sekä sosiaali-, terveys ja liikunta-alan ammatillisten perustutkintojen perusteisiin.

Näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa (L 952/2011, 13 a §) opiskelijaksi hakeutuville tutkintokohtaisista terveydentilan ja toimintakyvyn vaatimuksista. Opiskelijaksi hakeutuvan tulee antaa pyydettyä näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen järjestäjälle opiskelijaksi ottamisen edellyttämät terveydentilaansa koskevat tiedot sekä mahdollinen tieto aikaisemmasta opiskeluoikeuden peruuttamisesta koskevasta päätöksestä. Opiskelijaksi hakeutuvan oma kuvaus nykyhetken terveydentilastaan riittää valintatilanteessa. Näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen järjestäjien tulee tarvittaessa tehdä yhteistyötä eri koulutusasteiden tai viranomaisten kanssa opiskelijavalinnassa välttämättömien tietojen saannissa ja antamisessa.

Opiskelijaksi hakeutuvan oikeusturvan kannalta on perusteltua, että häntä ei valita sellaiseen näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen, jonka mukaisissa käytännön tehtävissä tai työssäoppimisessa hän ei terveydentilansa tai toimintakykynsä vuoksi voisi toimia. Opiskelijavalintaa tehtäessä on kuitenkin otettava huomioon ammatteihin ja työhön sisältyvät moninaiset tehtävät. Saman tutkinnon sisällä voi olla tutkinnon osia, jotka edellyttävät erilaista terveydentilaa tai toimintakykyä ja mahdollistavat täten opiskelijalle yksilöllisiä ratkaisuja näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen suorittamisessa. Näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen järjestäjän tulee tarvittaessa selvittää yhdessä opiskelijan ja opiskelijahuollon henkilöstön kanssa opiskelijan mahdollisuus hakeutua muuhun näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen, jonka opiskelijaksi ottamisen edellytykset hän täyttää.

Opiskelijan terveydentilan ja toimintakyvyn muuttuminen ei saa keskeyttää opiskelijan näyttötutkintoon valmistavaa koulutusta tai johtaa harkitsemattomaan koulutusammatin tai -alan vaihtoon. Terveydentilan ja toimintakyvyn muutoksista näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen aikana johtuvat käytännön ongelmat tulee voida ratkaista ensisijaisesti opiskelijalle sopivilla yksilöllisillä opetusjärjestelyillä ja

henkilökohtaistamisella. Opintojen ohjaus, opiskelijan tuki, ergonomisiin työtapoihin ja apuvälineiden käyttöön ohjaaminen edistävät näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen suorittamista. Opiskelijan terveydentilan ja toimintakyvyn muuttuessa opiskelijahuollon, opiskeluterveydenhuollon ja työpaikkojen työterveys- huollon kanssa tehtävä yhteistyö on välttämätöntä.

X tutkinnon terveydentilavaatimukset (Liite 2).

8

MUUT MÄÄRÄYKSET AMMATILISESSA PERUSKOULUTUKSESSA

8.1

Opinto-ohjaus ja henkilökohtainen opiskelusuunnitelma

Opinto-ohjauksen tavoitteet

Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että opiskelija saa riittävästi tietoa koulutuksestaan ennen sen aloitusta ja sen aikana. Opiskelijan tulee tietää tutkintoonsa sisältyvät tutkinnon osat ja opinnot ja niiden valinnan mahdollisuudet. Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija osaa toimia oppilaitosyhteisössään, osaa kehittää opiskelu- ja vuorovaikutustaitojaan ja itsetuntemustaan sekä arvioida omaa toimintaansa ja tuotoksiaan. Hän osaa suunnitella opintonsa, laatia henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa yhteistyössä opettajan kanssa ja ottaa vastuun opinnoistaan. Hän osaa seurata opintosuoritusten kertymistä ja hakea tukea opintojensa suunnitteluun.

Opiskelija osaa tehdä koulutusta ja elämänuraa koskevia valintoja ja ratkaisuja. Hän tunnistaa opiskeluunsa ja elämäntilanteisiinsa mahdollisesti liittyviä ongelmia ja osaa hakea niihin tukea. **Hän osaa hakea ja saa hyvissä ajoin ja riittävästi tietoa opiskelemaansa tutkintoon liittyvistä terveydentilan ja toimintakyvyn vaatimuksista, muista opintoihin liittyvistä edellytyksistä ja tarjolla olevista ohjaus- ja tukimuodoista. Tavoitteena on, että opiskelijan terveydentilasta tai toimintakyvystä mahdollisesti aiheutuvia opiskelun esteitä voidaan poistaa esimerkiksi oppilaitoksen laboraatio-tiloissa ja työsaleissa tapahtuvan opiskelun sekä työssäoppimisen aikana.** Hän osaa käyttää yhteiskunnan tarjoamia opiskelijahuollon palveluita ja muita ohjaus-, neuvonta- ja tietopalveluja. Tavoitteiden saavuttamista tukee koulutuksen järjestäjän velvoite tiedottaa alakäisen opiskelijan huoltajille ammatillisesta koulutuksesta ja opiskelijan opintojen etenemisestä.

Opiskelijan oikeus opinto-ohjaukseen

Tutkintoon sisältyy opinto-ohjausta vähintään 1,5 opintoviikkoa (VNp 213/1999). Ohjaustoiminnalla tulee tukea opiskelijaa kokonaisvaltaisesti opintojen eri vaiheissa. Jokaisella opiskelijalla on oikeus saada henkilökohtaista ja muuta opintojen ohjausta. Opiskelijalla on oikeus saada opiskelussa tai elämäntilanteiden muutoksissa tarvitsemiaan tukipalveluita.

Opinto-ohjauksen järjestäminen

Opinto-ohjauksen järjestämisen tavoitteena on edistää koulutuksellista, etnistä ja sukupuolten välistä tasa-arvoa. Tavoitteena on myös lisätä opiskelijoiden hyvinvointia, edistää opiskelijan hakeutumista itselleen soveltuvaan koulutukseen myös niissä tilanteissa, jolloin opiskelijan toimintakyky tai terveydentila on olennaisesti muuttunut, ehkäistä opintojen keskeyttämistä, edistää työllistymistä ja tukea jatko-opintoihin hakeutumista. Koulutuksen järjestäjän on kiinnitettävä huomiota erityisesti niiden opiskelijoiden ohjaukseen, joilla on

opiskelu- tai oppimisvaikeuksia (esimerkiksi lukihäiriö), lisääntyneitä tuen tarvetta oppilaitoksessa tai työpaikoilla tapahtuvissa opinnoissa, poissaoloja koulutuksesta tai elämänhallintaan liittyviä vaikeuksia.

Koulutuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelmaansa opinto-ohjaussuunnitelman, jossa kuvataan ohjaukseen osallistuvien tehtävät ja työnjako. Suunnitelma toimii koko oppilaitoksen ohjaustyön kehittämisen välineenä. Siinä määritellään, miten ja minkälaista tukea opiskelija saa ohjaustoimintaan osallistuvilta. Suunnitelmassa esitetään, miten yhteistyö eri koulutuksen järjestäjien kanssa on järjestetty, jotta opiskelija voi valita tutkinnon osia ja opintoja eri koulutusohjelmista ja tutkinnoista sekä suunnitella useamman kuin yhden tutkinnon suorittamista. Siinä määritellään myös yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten asiantuntijoiden ja huoltajien kanssa. Opiskelijahuoltosuunnitelma on osa ohjaussuunnitelmaa.

Ohjaustoimintaan osallistuvat kaikki oppilaitoksen opettajat sekä muut ohjauksesta vastuulliset. Opinto-ohjaajalla on päävastuu opinto-ohjauksen järjestämisestä sekä ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta. Koulutuksen järjestäjän tulee ottaa opinto-ohjauksen järjestämisessä huomioon, että tiedon haltijalla on salassapitosäännösten estämättä oikeus antaa opiskelijan terveydentilaa ja toimintakykyä koskevia ja asioiden hoidon kannalta välttämättömiä tietoja opinto-ohjauksesta vastuullisille henkilöille, jotta opiskelijan ohjaaminen hänelle soveltuvaan muuhun koulutukseen, opintoihin tai tukipalveluihin (L 951/2011, 43 §) ei viivästy tarpeettomasti. Opettajan tehtävänä on ohjata ja motivoida opiskelijaa tutkinnon suorittamisessa ja opintojen suunnittelussa. Hänen tehtävänsä on myös auttaa opiskelijaa löytämään vahvuuksiaan ja kehittämään oppimisen valmiuksiaan.

Opinto-ohjausta järjestetään opintoihin liittyvänä, henkilökohtaisena, ryhmäohjauksena ja muuna ohjauksena. Opiskelija saa opinto-ohjausta opiskelunsa tueksi ja valintojen tekemiseen, jotta hän kykenee suunnittelemaan opiskelunsa sisällön ja rakenteen omien voimavarojensa mukaisesti. Opinto-ohjauksella edistetään opiskelijoiden yhteisöllisyyttä koko koulutuksen ajan. Opiskelijoiden opiskelua ja hyvinvointia seurataan ja tuetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa ammatillisesta koulutuksesta, siihen hakeutumisesta ja tutkintokohtaisista terveydentilan ja toimintakyvyn vaatimuksista ja muista opintoihin liittyvistä edellytyksistä perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen, oppilaanohjaajille ja opettajille. Koulutuksen järjestäjän tulee suunnata tiedotusta ja ohjausta erityisesti koulutuksen nivelvaiheessa oleville nuorille ja heidän huoltajilleen. Opiskelijoiksi hakeutuville tulee tiedottaa edellä mainituista asioista hakuoppaissa, muussa hakutiedotuksessa sekä tutkintokohtaisesti mahdollisesti järjestettävissä soveltuvuus- ja pääsykokeissa.

Koulutuksen järjestäjän tulee kehittää ura- ja rekrytointipalvelujaan yhteistyössä elinkeinoelämän ja työvoimapalveluiden kanssa sekä edistää ja tukea opiskelijoiden työllistymistä ja jatkokoulutukseen pääsemistä.

Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma

Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma tukee opiskelijan urasuunnittelua ja kehittää hänen valmiuksiaan itsearvioinnissa. Se perustuu opiskelijan oman opiskelun suunnitteluun, yksilöllisiin valintoihin, opinnoissa etenemiseen ja oppimisen arviointiin. Opiskelijaa ohjataan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laadinnassa ja sen toteutumisen seurannassa. Se on suunnitelma, jonka toteuttamiseen opiskelija sitoutuu ja motivoituu koko koulutuksen ajaksi.

Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laadintaan osallistuvat opettaja tai opettajat ja tarvittaessa opinto-ohjaaja opiskelijan kanssa yhdessä neuvotellen. Suunnitelmassa määritellään oppimisen tavoitteet, opintojen suorittaminen, suoritustavat ja ajoitus sekä opintojen arviointi. Laadinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden erilaiset oppimistyylit, **terveydentila, toimintakyky, yksilölliset voimavarat ja mahdollisen erityisen tuen tai apuvälineiden tarve**. Mahdolliset oppimista vaikeuttavat seikat tunnistetaan ja opiskelijan itseohjautuvuutta ja ammatillista kasvua ohjataan ja tuetaan.

Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman toteutumista ja opintojen edistymistä seurataan, ja tarvittaessa opiskelijalle annetaan tukiovetusta. Opiskelija ja opettajat arvioivat henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman toteuttamisen mahdolliset esteet. Opiskelijaa ohjataan tekemään omaa oppimistaan koskevia päätöksiä sekä tarvittaessa tarkentamaan ja muuttamaan suunnitelmaa opintojen edetessä.

Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma sisältää opiskelijan yksilölliset valinnat, opinnoissa etenemisen, oppimisen arvioinnin, opiskelijan osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen, työssäoppimisen paikat ja ajat sekä ammattiosaamisen näytöt.

8.2

Työssäoppiminen ja työturvallisuus

Sen lisäksi, mitä asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta (A 811/1998, 5 §, VNA muutos 603/2005, 3 ja 5 §) on säädetty, tulee työssäoppimisessa noudattaa seuraavaa:

Työssäoppiminen on osa ammatillista koulutusta. Se on koulutuksen järjestämisuoto, jossa osa tutkinnon tavoitteista opitaan työpaikalla työtä tehden. Työssäoppiminen on aidossa työympäristössä tapahtuvaa tavoitteellista, ohjattua ja arvioitua opiskelua. Työssäoppimisjaksojen tulee olla ammatinhallinnan kannalta riittävän pitkiä ja monipuolisia. Vain poikkeustapauksessa opiskelija voi suorittaa työssäoppimisen oppilaitoksen harjoitusyrityksessä tai vastaavin järjestelyin.

Työpaikkojen ja koulutuksen järjestäjien yhteistyöllä varmistetaan työssäoppimisen ja muun ammatillisen koulutuksen työelämävastaavuus, laatu ja ajantasaisuus. Koulutuksen järjestäjän vastuulla on huolehtia, että kaikilla alueen toimijoilla on yhteinen käsitys työssäoppimisen järjestämisestä. Koulutuksen järjestäjän tulee huolehtia, että opiskelija saa riittävästi ohjausta ja opetusta työssäoppimisen aikana ja että opettajilla ja muulla henkilöstöllä on edellytykset yhteistyölle työelämän kanssa. Koulutuksen järjestäjän ja opettajien tulee yhdessä työ- ja elinkeinoelämän kanssa varmistaa työssäoppimisen laatu, jotta opiskelija saavuttaa tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimukset.

Työssäoppimisen toteutuksesta vastaa koulutuksen järjestäjä. Toteutukseen sisältyy suunnittelua, opiskelijan ohjausta ja arviointia. Lisäksi koulutuksen järjestäjän tehtävänä on huolehtia opettajien työelämäosaamisesta ja kouluttamisesta sekä työpaikkaohjaajien kouluttamisesta. Työpaikalla kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan ohjaukseen ja palautteen antamiseen.

Työssäoppimisen aikana opiskelija ei yleensä ole työsuhteessa työnantajaan, eikä hänelle makseta palkkaa työssäoppimisjaksojen aikana. Työssäoppimisjakson aikana opiskelija on oikeutettu saamaan opintotuen ja opintososiaaliset edut niistä erikseen annettujen ohjeiden mukaan. Kun työssäoppiminen toteutetaan ulkomailla, järjestämisessä otetaan huomioon myös paikalliset määräykset.

Sen lisäksi, mitä laissa ammatillisesta koulutuksesta (L 630/1998, 19 §, 28 §) ja voimassa olevissa työturvallisuussäädöksissä on säädetty, työturvallisuusasioissa noudatetaan seuraavaa:

Sopimuksessa työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävästä koulutuksesta ja ammattiosaamisen näytöistä on kirjattava turvallisuuteen, tapaturmiin ja vahingonkorvauksiin liittyvät vastuut ja vakuutukset. Ennen työn aloittamista työnantaja ja koulutuksen järjestäjä varmistavat yhdessä, että opiskelijalla on edellytykset tehdä ko. työtä turvallisesti ja terveyttään vaarantamatta sekä ohjeita noudattaen.

Koulutuksen järjestäjän tulee ottaa edellä mainitussa sopimuksessa huomioon viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) säännökset. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaan tiedon haltijalla on oikeus salassapitosäännösten estämättä antaa opiskelijan terveydentilaa ja toimintakykyä koskevia ja tehtävien hoidon kannalta välttämättömiä tietoja työssäoppimisesta vastaaville henkilöille opiskelijan sekä työssäoppimispaikan henkilöstön ja asiakkaiden turvallisuuden varmistamiseksi (L 951/2011, 43 §).

Koulutuksen järjestäjään sovelletaan työturvallisuuslain 4 §:n 2 momentin mukaan työnantajaa koskevia säännöksiä silloin, kun työ tapahtuu oppilaitoksessa tai muutoin koulutuksen järjestäjän osoittamalla tavalla.

Opiskelijan arvioinnista työssäoppimisjaksoilla on määrätty luvussa 7.

8.3

Ammatillinen erityisopetus

Koulutuksellisen tasa-arvon toteutumiseksi jokaisella opiskelijalla tulee olla erilaisista oppimisedellytyksistä riippumatta yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua ammatilliseen koulutukseen sekä sijoittua koulutuksen jälkeen työhön ja yhteiskuntaan täysivaltaisena kansalaisena. **Ammatillisen erityisopetuksen tulee tarjota opiskelijoille mahdollisimman esteetön ja saavutettava ammatillinen koulutus ja edellytykset koulutuksen jälkeiseen työllistymiseen. Tutkintokohtaisista terveydentilan ja toimintakyvyn vaatimuksista ja muista opintoihin liittyvistä edellytyksistä tulee tiedottaa opiskelijaksi hakeutuvalla ja hänen huoltajalleen.**

Opiskelijaksi hakeutuvan terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka ei saa olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle. Ammatillisessa erityisopetuksessa tulee opiskelijan terveydentilaa ja toimintakykyä tukea ja edistää opiskelijan yksilöllisten tarpeiden mukaisilla tuki- ja ohjaustoimilla, monipuolisilla ja vaihtelevilla oppimisen ja osaamisen arviointimenetelmillä sekä muilla toimintatavoilla ja erityisjärjestelyillä, jotka edistävät opiskelijan opintojen onnistumista. Opiskelijaksi ei kuitenkaan voida ottaa henkilöä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä opintoihin liittyviin käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen, jos valtioneuvoston asetuksessa (1032/2011) määrättyjen humanistisen ja kasvatustieteiden, tekniikan ja liikenteen alan, luonnonvara- ja ympäristöalan sekä sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan tutkintojen opintoihin liittyvät turvallisuusvaatimukset sitä edellyttävät, ja jos estettä ei voida kohtuullisin toimin poistaa. Edellä mainittujen tutkintojen osalta on terveydentilan ja toimintakyvyn vaatimukset sisällytetty ammatillisten perustutkintojen perusteisiin.

Erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan ammatillinen koulutus tulee toteuttaa yhdenvertaisuusperiaatteen mukaan ensisijaisesti tavallisessa ammatillisessa oppilaitoksessa samoissa opetusryhmissä muiden opiskelijoiden kanssa. Opetus voidaan järjestää myös osittain tai kokonaan erityisryhmässä. Ammatilliset erityisoppilaitokset huolehtivat ensisijaisesti vaikeavammaisten koulutuksesta sekä valmentavasta ja kuntouttavasta opetuksesta ja ohjauksesta. Lisäksi niiden tulee tarjota asiantuntija-apua muille oppilaitoksille. Ammatillista erityisopetusta voidaan järjestää myös oppisopimuskoulutuksena.

Vammaisuuden, sairauden, kehityksessä viivästyminen, tunne-elämän häiriön tai muun syyn vuoksi erityisiä opetus- tai opiskelijahuoltopalveluja tarvitsevien opiskelijoiden tulee saada erityisopetusta. Sen avulla turvataan henkilökohtaisiin edellytyksiin perustuva oppiminen, itsensä kehittäminen ja ihmisenä kasvaminen. Erityisopetukseen liitetään tarvittaessa muita tukitoimia ja kuntoutusta yhteistyössä kuntoutuspalvelujen tuottajien kanssa.

Koulutuksen järjestäjä määrittelee erityisopetuksen periaatteet: tavoitteet, toteutuksen, opetusmenetelmät, tuki- ja erityispalvelut, asiantuntijapalvelut, yhteistyötahot ja vastuut. Oppilaitoksen tulee varata erityisopetukseen riittävät voimavarat. Erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden oppimisen edistäminen on koko oppilaitosyhteisön tehtävä.

Erityisopetuksen tarve on määriteltävä ammatillisen koulutuksen lain 20 §:n ja opetussuunnitelman perusteiden pohjalta jokaiselle opiskelijalle yksilöllisesti. Tavoitteiden saavuttamista on tuettava yksilöllisesti suunnitellun ja ohjatun oppimisprosessin sekä erilaisten tukitoimien avulla.

Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS)

Erityisopetusta tarvitsevalle opiskelijalle on laadittava aina kirjallinen henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) (L 630/1998, 20 §). Suunnitelman tulee sisältää (A 811/1998, 8 § mukaan)

- suoritettava tutkinto
- opetuksessa noudatettavat tutkinnon perusteet
- tutkinnon laajuus
- opiskelijalle laadittu henkilökohtainen opetussuunnitelma
- opiskelijan saamat erityiset opetus- ja opiskelijahuollon palvelut
- muut henkilökohtaiset palvelu- ja tukitoimet sekä
- erityisopetuksen perustelut.

HOJKS tulee laatia opiskelijan, tarvittaessa hänen huoltajansa, aikaisemman koulun edustajien sekä opettajien ja opiskelijahuollon asiantuntijoiden kanssa.

Mikäli ammattitaitovaatimuksia on mukautettu, henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan sisältyy henkilökohtainen opetussuunnitelma, jossa määritellään opiskelijan yksilölliset oppimisen tavoitteet. Ne perustuvat hänen opiskelemaansa tutkinnon perusteisiin. Ammatillisessa erityisopetuksessa opetus on suunniteltava siten, että opiskelija mahdollisimman suurella määrällä saavuttaa saman pätevyyden kuin muussa ammatillisessa koulutuksessa. Tavoitteita voidaan mukauttaa opiskelijan edellytysten mukaan joko niin, että kaiken opetuksen tavoitteet on mukautettu, tai mukauttamalla vain yhden tai sitä useamman tutkinnon osan tavoitteet. Opetuksessa tulee keskittyä opiskelijan vahvojen osaamisalueiden tukemiseen, jotta hänelle taataan hyvät mahdollisuudet sijoittua työhön. Erityistä huomiota tulee kiinnittää työssä harjaantumiseen työssäoppimisen jaksojen aikana. Opiskelijalle tulee selvittää, miten hän voi koulutuksen jälkeen saada tarvitsemiaan erityispalveluja.

Opiskelijan edistymistä tulee seurata koulutuksen aikana, ja henkilökohtaisia tavoitteita ja tukitoimia on muutettava tarpeen mukaan. Määräykset erityisopiskelijoiden arvioinnista ovat luvussa 7.10.

8.5

Oppisopimuskoulutus

Oppisopimuskoulutuksesta on voimassa mitä laissa ammatillisesta koulutuksesta (L 630/1998, 8 §, 17 §), asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta (A 811/1998, 6 §, 7 §) sekä laissa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (635/1998) on säädetty.

Ammatillisena peruskoulutuksena toteutettavassa oppisopimuskoulutuksessa noudatetaan voimassa olevia tutkinnon perusteita (opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteet).

Tutkinnon perusteiden mukaan peruskoulutuksena suoritetusta tutkinnosta tutkintotodistuksen antaa koulutuksen järjestäjä luvun 7.9 määräyksen mukaisesti.

8.6

Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Sen lisäksi, mitä laissa ammatillisesta koulutuksesta (**L 630/1998, 5 ja 14 § sekä L 951/2011, 34 a ja 35 a §**) on säädetty, tulee kodin ja oppilaitoksen yhteistyön järjestämisessä noudattaa seuraavaa:

Nuorille järjestettävässä koulutuksessa koulutuksen järjestäjän ja oppilaitoksen tulee olla aloitteellinen myönteisen yhteistyön käynnistämisessä ja ylläpitämisessä opiskelijan vanhempien tai huoltajien kanssa. Koulutuksen järjestäjän tulee tehdä yhteistyötä opiskelijoiden ohjauksessa huoltajien kanssa koulutuksen aikana ja sen päättyessä. Ohjauksen tulee tukea opiskelijoiden työelämään tai jatko-opintoihin siirtymistä.

Tutkintokohtaisista terveydentilan ja toimintakyvyn vaatimuksista tiedottaminen on huoltajille erityisen tärkeää silloin, kun opiskelija tekee koulutusvalintoja tai tilanteissa, jolloin opiskelijan terveydentila tai toimintakyky on heikentynyt.

Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö järjestetään niin, että se vahvistaa opiskelijan itsenäisyyttä ja vastuullisuutta, edistää opiskelua sekä mahdollistaa opiskelijalle tuen saannin opiskelijan terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia koskevista asioista. Erityistä tukea tarvitsevien sekä eri kieli- ja kulttuuritaustaisten opiskelijoiden yksilölliset tarpeet sekä elämänhallinnan ja opiskelun tukeminen tulee ottaa yhteistyössä huomioon.

Koulutuksen järjestäjän tulee ilmoittaa opiskelijan huoltajalle huumausainetestä koskevan todistuksen vaatimisesta ja kurinpitorangaistuksesta (L 951/2011, 34 a ja 35 a §). Koulutuksen järjestäjän on ennen opiskeluoikeuden peruuttamisesta päättämistä kuultava opiskelijaa ja hänen huoltajaansa (L 951/2011, 35 a §). Opiskelijan huoltajaa on kuultava myös ennen opiskelijan oppilaitoksesta tai opiskelijan asuntolasta erottamista. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyötä koskeva opetus-suunnitelman osa tulee laatia yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan tai -kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoa hoitavien viranomaisten kanssa.

8.7

Opiskelijahuolto

Sen lisäksi, mitä laissa ammatillisesta koulutuksesta (L 630/1998, 14 §, 28 §, 37 a §) on säädetty opiskelijahuollon järjestämisestä ja opiskelijan oikeudesta turvalliseen opiskelu-
ympäristöön, tulee noudattaa seuraavaa.

Opiskelijahuollon tavoitteena on luoda turvallinen ja terveellinen opiskeluympäristö ja edistää oppilaitosyhteisön yhteisöllisyyttä, hyvinvointia ja viihtyisyyttä. Tavoitteena on tukea opiskelijaa sekä säilyttää oppilaitosyhteisön toimintakyky fyysistä ja psyykkistä turvallisuutta sekä hyvinvointia uhkaavissa tilanteissa. Opiskelijahuollon tulee edistää oppimisvaikeuksien, **opiskelijan terveydentilasta tai toimintakyvyn muutoksista johtuvien** ja muiden ongelmien varhaista tunnistamista ja niihin puuttumista sekä ehkäistä koulutuksen keskeytymistä. Nuorten opiskelijoiden kohdalla koulutuksen järjestäjän on tehtävä yhteistyötä huoltajien kanssa. Koulutuksen järjestäjän tulee varmistaa opiskelijahuollon tavoitteiden saavuttamista antamalla opetussuunnitelmassaan toimintaohjeita, jotka edistävät opiskelijoiden terveyttä ja turvallisuutta, erilaisten ongelmien varhaista tunnistamista ja niiden syntymisen ennaltaehkäisyä. Koulutuksen järjestäjän tulee antaa ohjeita oppilaitosyhteisön toimintaan liittyvien asioiden hoitamisesta, kuten opiskelijan opetukseen osallistumisesta, opinnoissa edistymisen seurannasta ja oppilaitoksen opiskelija-asuntolassa asumisesta.

Koulutuksen järjestäjän tulee määritellä ne tehtävät, joihin sisältyy arkaluonteisten tietojen käsittelyä sekä päättää niistä koulutuksen järjestäjän toimielimistä ja ammattihenkilöistä, joilla on oikeus arkaluonteisten tietojen käsittelyyn (L 951/2011, 42 §).

Koulutuksen järjestäjän tulee laatia yhteistyössä opiskelijahuollon ja opiskelu-
terveydenhuollon toimijoiden kanssa tupakointia, nuuskaamista sekä päihdeiden ja huumeiden käyttöä ennalta ehkäiseviä toimintaohjeita. Kirjallisiin toimintaohjeisiin tulee sisällyttää koulutuksen järjestäjän ohjeet päihdeiden käytön ehkäisemisestä, päihdeongelmiin puuttumisesta (L 951/2011, 34 a §) ja päihdeongelman hoitoon ohjaamisesta. Ohjeissa on syytä täsmentää ainakin, miten ja millä edellytyksillä opiskelijan toimintakykyisyyttä selvittävä huumausainetestaus järjestetään opintoihin liittyvien käytännön tehtävien tai työssäoppimisen yhteydessä sekä miten ja milloin opiskelija esittää huumausainetestin perusteella laadittuun selvitykseen perustuvan todistuksen koulutuksen järjestäjälle.

**Koulutuksen järjestäjällä tulee olla oppimisympäristön turvallisuutta edistävä kriisi-
suunnitelma ja toimintaohjeet kiusaamisen, häirinnän, käyttäytymishäiriöiden, väki-
vallan, tapaturmien, onnettomuuksien ja kuolemantapauksien varalta.** Koulutuksen järjestäjän tulee seurata opiskelijahuollon toteutumista ja ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin. Opiskelijoita tulee rohkaista osallistumaan ja vaikuttamaan oman oppilaitosyhteisönsä hyvinvoinnin ja **turvallisuuden** edistämiseen. Kaikilla opiskelijoiden kanssa oppilaitos-
yhteisössä työskentelevillä on vastuuta opiskelijahuollosta. Moniammatillisen opiskelija-
huoltohenkilöstön tehtävänä on opiskelijahuollon palveluiden koordinointi ja kehittäminen.

Opiskelijahuoltoa koskevat opetussuunnitelman osat tulee laatia yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan tai -kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoa hoitavien viran-
omaisten tai muiden tahojen kanssa. Ammatillisen koulutuksen järjestäjän tulee opetus-
suunnitelmaa laadittaessa ottaa huomioon kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden kanssa **terveydenhuoltolain** ja lastensuojelulain velvoitteet opiskelijahuollon palveluiden

järjestämisessä. Samalla tulee sopia syrjäytymistä ehkäisevästä toiminnasta sekä **opiskelu-terveydenhuollon** ja psykososiaalisen tuen asiantuntijapalveluiden järjestämisestä. Palveluiden kehittämisessä tulee hyödyntää opiskelijoiden palautetta.

Ammatillisen koulutuksen aikana opiskelijalle tulee tiedottaa ohjauksen ja opiskelijahuollon toteutuksesta, eri hallinnonalojen palveluista, paikallisista tukiverkostoista ja **tutkinto-kohtaisista terveydentilavaatimuksista, toimintakyvystä ja muista opintoihin liittyvistä edellytyksistä**. Työssäoppimisen työturvallisuuteen ja työsuojeluun liittyvistä asioista tulee tiedottaa opiskelijan lisäksi alaikäisen opiskelijan huoltajalle.

Koulutuksen järjestäjän tulee huolehtia siitä, että opiskelijat tuntevat oppilaitoksessa noudatettavat järjestyssäännöt. Opiskelijan omaa vastuuta tulee korostaa oppilaitoksen sääntöjen ja muiden ohjeiden noudattamisessa.

8.8

Tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset ammatillisessa peruskoulutuksessa

Tutkintokohtaisten terveydentilavaatimusten tavoitteena on edistää turvallisuutta ammatillisessa peruskoulutuksessa ja myöhemmin työelämässä.

Opiskelijaksi ottamisen esteettömyydestä ja opiskelijaksi ottamisen perusteista säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 27, 27 a ja 27 b §:ssä (951/2011). Opiskelijaksi hakeutuvan terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka ei saa olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle. Opiskelijaksi ei kuitenkaan voida ottaa henkilöä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä opintoihin liittyviin käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen silloin, kun opintoihin sisältyy alaikäisen turvallisuutta, potilas- tai asiakasturvallisuutta taikka liikenteen turvallisuutta koskevia vaatimuksia.

Tämä edellyttää, ettei opintoihin liittyviä turvallisuusvaatimuksia voida täyttää ja sitä, ettei estettä voida kohtuullisin toimin esimerkiksi opiskelijahuollon ja opiskelu-terveydenhuollon palveluilla, apuvälineillä tai muulla tuella poistaa. Mikäli toisten henkilöiden terveyden ja turvallisuuden suojeleminen tai liikenteen turvallisuus sitä edellyttävät, opiskelijaksi ottamisen esteenä voi olla aikaisemmin tapahtuneen opiskeluoikeuden peruuttamispäätöksen salaaminen ammatilliseen perustutkintoon hakeutumisen yhteydessä.

Edellä mainitun perusteella tutkintokohtaiset terveydentilan ja toimintakyvyn vaatimukset tulee ottaa huomioon ammatillisessa peruskoulutuksessa. Ne sisältyvät valtioneuvoston asetuksessa (1032/2011) määriteltyjen humanistisen ja kasvatustieteiden, tekniikan ja liikenteen alan, luonnonvara- ja ympäristöalan sekä sosiaali-, terveys ja liikunta-alan ammatillisten perustutkintojen perusteisiin.

Opiskelijaksi ottamiseen liittyvästä tiedonsaannista säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 27 b §:ssä. Koulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa tutkintokohtaisista terveydentilan ja toimintakyvyn vaatimuksista ja muista opintoihin liittyvistä edellytyksistä hakuoppaissa, muussa hakutiedotuksessa sekä opiskelijavalintatilanteiden yhteydessä esimerkiksi pääsy- ja soveltuvuuskokeissa. Opiskelijaksi hakeutuvan tulee antaa pyydettäessä koulutuksen järjestäjälle opiskelijaksi ottamisen edellyttämät terveydentilaansa koskevat tiedot sekä mahdollinen tieto aikaisemmasta opiskeluoikeuden peruuttamisesta koskevasta

päätöksestä. Opiskelijaksi hakeutuvan oma kuvaus nykyhetken terveydentilastaan riittää valintatilanteessa. Koulutuksen järjestäjien tulee tehdä yhteistyötä eri koulutusasteiden tai viranomaisten kanssa opiskelijavalinnassa välttämättömien tietojen saannissa ja antamisessa.

Opiskelijaksi hakeutuvan oikeusturvan kannalta on perusteltua, että häntä ei valita sellaiseen koulutukseen, jonka mukaisissa käytännön tehtävissä tai työssä-oppimisessa hän ei terveydentilansa tai toimintakykynsä vuoksi voisi toimia. Opiskelijavalintaa tehtäessä on kuitenkin otettava huomioon ammatteihin ja työhön sisältyvät moninaiset tehtävät. Saman tutkinnon sisällä voi olla tutkinnon osia, jotka edellyttävät erilaista terveydentilaa tai toimintakykyä ja mahdollistavat täten opiskelijalle yksilöllisiä ratkaisuja koulutuksen suorittamiseen. Koulutuksen järjestäjän tulee tarvittaessa selvittää yhdessä opiskelijan, hänen huoltajansa ja opiskelijahuollon henkilöstön kanssa opiskelijan mahdollisuus hakeutua muuhun koulutukseen, jonka opiskelijaksi ottamisen edellytykset hän täyttää.

Opiskelijan terveydentilan tai toimintakyvyn muuttuminen ei saa keskeyttää opiskelijan koulutusta tai johtaa harkitsemattomaan koulutusammatin tai -alan vaihtoon. Terveydentilan tai toimintakyvyn muuttumisesta koulutuksen aikana johtuvat käytännön ongelmat tulee voida ratkaista ensisijaisesti opiskelijalle sopivilla yksilöllisillä opetusjärjestelyillä ja henkilökohtaisella opiskelusuunnitelmalla.

Opintojen ohjaus, opiskelijan tuki, ergonomisiin työtapoihin ja apuvälineiden käyttöön ohjaaminen edistävät koulutuksen suorittamista. Opiskelijan terveydentilan tai toimintakyvyn muuttuessa opiskelijahuollon, opiskeluterveydenhuollon ja työpaikkojen työterveyshuollon kanssa tehtävä yhteistyö on välttämätöntä.

X tutkinnon terveydentilavaatimukset (Liite 2).

TUTKINTOKOHTAISET TERVEYDENTILAVAATIMUKSET

- ammatillisessa peruskoulutuksessa (tutkinnon perusteiden kohta 8.8.)
- näyttötutkintoon valmistavassa koulutuksessa ammatillisissa perustutkinnoissa (tutkinnon perusteiden kohta 3.8.1)
- ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa (tutkinnon perusteiden kohta 1.7.1)

HUMANISTINEN JA KASVATUSALA	TUTKINTOKOHTAISET TERVEYDENTILAVAATIMUKSET
<p>Ammatilliset perustutkinnot</p> <ul style="list-style-type: none"> • Viittomakielisen ohjauksen perustutkinto, viittomakielisen ohjauksen koulutusohjelma/osaamisala, viittomakielien ohjaaja • Lapsi- ja perhetyön perustutkinto, lapsi- ja perhetyön koulutusohjelma/osaamisala, lastenohjaaja • Nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinto, nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen koulutusohjelma/osaamisala, nuoriso- ja vapaa-ajan ohjaaja <p>Ammattitutkinnot</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinto 	<p>Opiskelijaksi hakeutuvan terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka ei saa olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle. Opiskelijaksi ei kuitenkaan voida ottaa sitä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä opintoihin liittyviin käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen, jos valtioneuvoston asetuksissa (1032 ja 1033/2011) määritellyissä humanistisen ja kasvatustutkinnoissa tarkoitettuihin opintoihin liittyvät turvallisuusvaatimukset sitä edellyttävät ja jos estettä ei voida kohtuullisin toimin poistaa. Henkilön terveydentilan tai toimintakyvyn osalta tulee arvioida mahdollisten sairauksien aiheuttamat rajoitteet ja sairauksien yksilöllinen hoitotilanne.</p> <p>Opiskelijaksi ottamisen esteenä voi olla</p> <ul style="list-style-type: none"> • sellainen psyykinen tai fyysinen sairaus tai vamma, joka estää käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen osallistumisen kuten psykoottistasoinen oireilu tai vakavasti toimintakykyä laskeva masennus, vakava sosiaalisten tilanteiden pelkotila tai viittomisen estävä sairaus tai vamma (viittomakielisen ohjauksen perustutkinnoissa) • muu sairaus tai vamma, joka vaarantaa opiskelijan oman tai muiden käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen osallistuvien tai niissä työskentelevien terveyden tai turvallisuuden • päihteiden ongelmakäyttö tai päihderiippuvuus.
TEKNIIKAN JA LIIKENTEEN ALA, LUONNONVARA- JA YMPÄRISTÖALA	TUTKINTOKOHTAISET TERVEYDENTILAVAATIMUKSET
<p>Ammatilliset perustutkinnot</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lentokoneasennuksen perustutkinto, lentokoneasennuksen koulutusohjelma/osaamisala, lentokoneasentaja ja avioniikan koulutusohjelma/osaamisala, avioniikka-asentaja 	<p>Opiskelijaksi hakeutuvan terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka ei saa olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle. Opiskelijaksi ei kuitenkaan voida ottaa sitä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä opintoihin liittyviin käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen, jos valtioneuvoston asetuksissa (1032/2011) määritellyissä tekniikan ja liikenteen alan tutkinnoissa opintoihin liittyvät turvallisuusvaatimukset sitä edellyttävät ja jos estettä ei voida kohtuullisin toimin poistaa. Henkilön terveydentilan tai toimintakyvyn osalta tulee arvioida mahdollisten sairauksien aiheuttamat rajoitteet ja sairauksien yksilöllinen hoitotilanne ottaen huomioon lentokonealan yleiset terveydentilavaatimukset.</p>

	<p>Opiskelijaksi ottamisen esteenä voi olla</p> <ul style="list-style-type: none"> • sellainen psyykinen tai fyysinen sairaus tai vamma, joka estää käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen osallistumisen • sellainen näön tai kuulon heikkous, jota ei saada korjattua apuvälinein sekä värisokeus • hankala käsi-ihottuma • allergia lentokonehuoltotyössä käytetyille aineille ja materiaaleille • sairaudet, jotka pahenevat vuorotyössä • päihteiden ongelmakäyttö tai päihderiippuvuus <p>Avioniikka-asentajalta edellytetään:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lentokonealan yleisten terveysvaatimusten (ks. yllä) lisäksi • tarkkaa värinäköä (Ishihara 15/15).
<p>Ammatilliset perustutkinnot</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lennonjohdon perustutkinto, lennonjohdon koulutusohjelma, lennonjohtaja 	<p>Opiskelijaksi hakeutuvan terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka ei saa olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle. Opiskelijaksi ei kuitenkaan voida ottaa sitä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä opintoihin liittyviin käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen, jos valtioneuvoston asetuksessa (1032/2011) määritellyissä tekniikan ja liikenteen alan tutkinnoissa opintoihin liittyvät turvallisuusvaatimukset sitä edellyttävät ja jos estettä ei voida kohtuullisin toimin poistaa.</p> <p>Lennonjohdon perustutkintoon hakeutuvan henkilön terveydentila tai toimintakyky tulee arvioida alan säädöksissä esitettyjen terveydentilavaatimusten mukaisesti. Terveydelliset tekijät voivat muodostaa esteen lennonjohdon perustutkintoon opiskelijaksi ottamiselle.</p> <p>Lennonjohtaja tarvitsee lupakirjansa lisäksi lääketieteellisen kelpoisuustodistuksen saadakseen toimia lennonjohtajana.</p> <p>Lääketieteelliset kelpoisuustodistukset myönnetään, uusitaan tai niiden voimassaoloa jatketaan yleis-eurooppalaisten ilmailuviranomaismääräysten Eurocontrol class 3, lääketieteelliset kelpoisuusvaatimukset, mukaisesti.</p> <p>Kyseiset määräykset ja terveystarkastuksissa käytettävät lomakkeet sekä lista Trafín valtuuttamista ilmailulääketieteen keskuksista ja ilmailulääkäreistä löytävät internetistä osoitteesta www.ilmailuhallinto.fi/ilmailulaaketiede</p>
<p>Ammatilliset perustutkinnot</p> <ul style="list-style-type: none"> • Logistiikan perustutkinto, kuljetuspalvelujen koulutusohjelma/osaamisala, autonkuljettaja, linja-autonkuljettaja yhdistelmäajoneuvonkuljettaja ja lentoasemapaalvelujen koulutusohjelma/osaamisala, lentoasemahuoltaja • Rakennusalan perustutkinto, maarakennuskoneenkuljetuksen koulutusohjelma/osaamisala, maarakennuskoneenkuljettaja • Metsäalan perustutkinto, metsäkoneenkuljetuksen koulutusohjelma/osaamisala, metsäkoneenkuljettaja • Luonto- ja ympäristöalan perustutkinto, ympäristö-alan koulutusohjelma/osaamisala, ympäristöhoitaja 	<p>Opiskelijaksi hakeutuvan terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka ei saa olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle. Opiskelijaksi ei kuitenkaan voida ottaa sitä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä opintoihin liittyviin käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen, jos valtioneuvoston asetuksissa (1032 ja 1033/2011) määritellyissä tekniikan ja liikenteen alan sekä oheisissa luonnonvara- ja ympäristöalan tutkinnoissa opintoihin liittyvät turvallisuusvaatimukset sitä edellyttävät ja jos estettä ei voida kohtuullisin toimin poistaa.</p>

<p>Ammattitutkinnot</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ajoneuvonosturinkuljettajan ammattitutkinto • Linja-autonkuljettajan ammattitutkinto • Yhdistelmäajoneuvonkuljettajan ammattitutkinto • Puutavaran autokuljetuksen ammattitutkinto • Maarakennusalan ammattitutkinto • Metsäkoneenkuljettajan ammattitutkinto <p>Erikoisammattitutkinnot</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liikenneopettajan erikoisammattitutkinto • Metsäkoneenkuljettajan erikoisammattitutkinto 	<p>Logistiikan perustutkinnon (kuljetuspalvelujen, yhdistelmäajoneuvonkuljettajan ja lentoasemapalvelujen koulutusohjelma tai osaamisala), rakennusalan perustutkinnon (maarakennuskoneenkuljetuksen koulutusohjelma tai osaamisala), metsäalan perustutkinnon (metsäkoneenkuljetuksen koulutusohjelma tai osaamisala) sekä luonto- ja ympäristöalan perustutkinnon (ympäristöalan koulutusohjelma tai osaamisala) sekä oheisten ammatti- ja erikoisammattitutkintojen koulutuksessa edellytetään henkilöltä käytännön tehtäviin ja työssäoppimisen aiheuttamaan kuormitukseen nähden riittävää fyysistä ja psyykkistä toimintakykyä.</p> <p>Maantieliikenteessä ammattikuljettajalta edellytetään joko ryhmän 2 ajokorttia (kuorma- ja linja-autojen sekä raskaiden ajoneuvoyhdistelmien kuljettajat) tai henkilöauton ammattiajolupaa (taksinkuljettajat). Näitä haettaessa sovelletaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen ajoterveydestä ryhmän 2 mukaisia terveydentilavaatimuksia.</p> <p>Ajolupaa koskevista terveydentilavaatimuksista ja ajoterveyden valvonnasta säädetään ajokorttilaissa (386/2011) sekä sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa ajoterveydestä, jossa annetaan tarkemmat säännökset ajokortin terveysvaatimuksista direktiivin 2006/126/EY liitteen III ja direktiivin 2009/113/EY-vaatimusten mukaisesti. www.finlex.fi</p> <p>Henkilön terveydentilan tai toimintakyvyn osalta tulee arvioida mahdollisten sairauksien aiheuttamat rajoitteet ja sairauksien yksilöllinen hoitotilanne.</p> <p>Opiskelijaksi ottamisen esteenä voi olla</p> <ul style="list-style-type: none"> • insuliinihoitoinen diabetes • epilepsia tai muut tasapainoelimestön sairaudet ja toimintahäiriöt • sellainen näön tai kuulon heikkous, jota ei voida korjata apuvälineillä • sydän- ja verenkiertoelinten sairaus • fyysisen kuormituksen sietoa ja ulkotyössä selviytymistä rajoittava hengityselinten sairaus • tuki- ja liikuntaelimestön sairaus • munuaissairaudet • psyykinen sairaus, joka estää käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen osallistumisen <p>päihteiden ongelmakäyttö tai päihderiippuvuus.</p>
<p>Ammatilliset perustutkinnot</p> <ul style="list-style-type: none"> • Merenkulkualan perustutkinto, kansi- ja konekorjauksen koulutusohjelma/osaamisala, korjaaja ja sähkökäytön koulutusohjelma/osaamisala, laivasähköasentaja ja konepäällystön koulutusohjelma/osaamisala, vahtikonemestari ja kansipäällystön koulutusohjelma/osaamisala, vahtiperämies 	<p>Opiskelijaksi hakeutuvan terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka ei saa olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle. Opiskelijaksi ei kuitenkaan voida ottaa sitä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä opintoihin liittyviin käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen, jos valtioneuvoston asetuksessa (1032/2011) määritellyissä tekniikan ja liikenteen alan tutkinnoissa turvallisuusvaatimukset sitä edellyttävät ja jos estettä ei voida kohtuullisin toimin poistaa.</p>

	<p>Laivaväen lääkärintarkastuksista annettu laki (1171/2010) edellyttää, ettei merialalla toimivalla ole sellaista vikaa, vammaa tai sairautta, joka estää tai selvästi vaikeuttaa hänen työtään. Hän ei saa sairastaa tautia, jonka voidaan olettaa pahenevan laivatyön johdosta tai vaarantavan muiden aluksella olevien terveyden taikka merenkulun turvallisuuden. Laivaväen näkö- ja kuulokyvyn sekä värinäön tulee täyttää sosiaali- ja terveysministeriön päätöksen (70/1985) vaatimukset.</p> <p>Normaalien työtehtävien lisäksi henkilön tulee pystyä huolehtimaan poikkeustilanteiden hoitamisesta (tulipalo aluksella, pelastautuminen). Raajojen normaali toimivuus, kyky liikkua portaissa sekä tehdä keskiraskasta ruumiillista työtä ovat perusvaatimuksia.</p> <p>Henkilöllä ei saa olla sairautta, joka pahentuu valvomisen, epäsäännöllisen työrytmin ja poikkeavan fyysisen tai psyykkisen kuormituksen johdosta tai joka vaatii kurissa pysyäkseen säännöllistä lääkehoitoa.</p> <p>Merenkulkualan perustutkinnon suorittanut tarvitsee pätevyyskirjansa lisäksi merimieslääkärintodistuksen.</p> <p>Merenkulkualan perustutkintoon hakeutuvan henkilön terveydentila tai toimintakyky tulee arvioida alan säädöksissä esitettyjen terveydentilavaatimusten mukaisesti. Terveydelliset tekijät voivat muodostaa esteen merenkulkualan perustutkintoon opiskelijaksi tai tutkinnon suorittajaksi ottamiselle.</p> <p>Henkilön terveydentilan tai toimintakyvyn osalta tulee arvioida mahdollisten sairauksien aiheuttamat rajoitteet ja sairauksien yksilöllinen hoitotilanne.</p> <p>Opiskelijaksi ottamisen esteenä voi olla muun muassa</p> <ul style="list-style-type: none"> • liikuntaelimestön tai hermoston sairaus tai vamma • vika tai vamma, joka vaikeuttaa puhumista tai kuulemista taikka kuullun ymmärtämistä • tasapainohäiriö • epilepsia • insuliinihoitoinen diabetes • kohtauksellinen, toimintakykyyn vaikuttava sairaus • vakava mielenterveyshäiriö kuten masennus, psykoosi, kaksisuuntainen mielialahäiriö • päihteiden ongelmakäyttö tai päihderiippuvuus • yleisvaarallinen tartuntatauti. <p>Epäselvissä tilanteissa merityökelpoisuuden arviointi tulee jättää Liikenteen turvallisuusviraston päätettäväksi (Laki 1171/2010).</p> <p>Lisätietoja www.trafi.fi/merenkulku/</p>
--	---

Ammatilliset perustutkinnot

SOSIAALI-, TERVEYS- JA LIIKUNTA-ALA	TUTKINTOKOHTAISET TERVEYDENTILAVAATIMUKSET
<p>Ammatilliset perustutkinnot</p> <ul style="list-style-type: none"> Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto, asiakaspalvelun ja tietohallinnan, ensihoidon, kuntoutuksen, lasten ja nuorten hoidon ja kasvatuksen, mielenterveys- ja päihdetyön, sairaanhoidon ja huolenpidon, suun terveydenhoidon, vammaistyön, vanhustyön sekä jalkojenhoidon koulutusohjelmat/osaamisalat, lähihoitaja <p>Ammattitutkinnot</p> <ul style="list-style-type: none"> Jalkojenhoidon ammattitutkinto Kipsausalan ammattitutkinto Obduktiopreparaattorin ammattitutkinto Kehitysvamma-alan ammattitutkinto Perhepäivähoitajan ammattitutkinto Päihdetyön ammattitutkinto Hierojan ammattitutkinto Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen ammattitutkinto <p>Erikoisammattitutkinnot</p> <ul style="list-style-type: none"> Kipsimestarin erikoisammattitutkinto Psykiatrisen hoidon erikoisammattitutkinto Kehitysvamma-alan erikoisammattitutkinto Näkövammaistaitojen ohjaajan erikoisammattitutkinto Puhevammaisten tulkin erikoisammattitutkinto Työvalmennuksen erikoisammattitutkinto Vanhustyön erikoisammattitutkinto Hierojan erikoisammattitutkinto Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen erikoisammattitutkinto 	<p>Opiskelijaksi hakeutuvan terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka ei saa olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle. Opiskelijaksi ei kuitenkaan voida ottaa sitä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä opintoihin liittyviin käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen, jos valtioneuvoston asetuksissa (1032 ja 1033/2011) määritellyissä sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan tutkinnoissa opintoihin liittyvät turvallisuusvaatimukset sitä edellyttävät ja jos estettä ei voida kohtuullisin toimin poistaa. Henkilön terveydentilan tai toimintakyvyn osalta tulee arvioida mahdollisten sairauksien aiheuttamat rajoitteet ja sairauksien yksilöllinen hoitotilanne.</p> <p>Opiskelijaksi ottamisen esteenä voi olla</p> <ul style="list-style-type: none"> sellaiset psyykkiset sairaudet, jotka estävät käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen osallistumisen, kuten ajankohtainen hoitamaton psykoosi tai vaikea toimintakykyä laskeva masennus sellaiset fyysiset sairaudet kuten tuki- ja liikuntaelämistön sairaudet tai vammat sekä krooniset ihottumat, jotka rajoittavat toimintakykyä siinä määrin, että estävät käytännön tehtävissä tai työssäoppimisessa toimimisen veriteitse tarttuva sairaus saattaa rajoittaa käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen sijoittumista päihteiden ongelmakäyttö tai päihderiippuvuus.
<p>Ammatilliset perustutkinnot</p> <ul style="list-style-type: none"> Hammastekniikan perustutkinto, hammastekniikan koulutusohjelma/osaamisala, hammaslaborantti 	<p>Opiskelijaksi hakeutuvan terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka ei saa olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle. Opiskelijaksi ei kuitenkaan voida ottaa sitä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä opintoihin liittyviin käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen, jos valtioneuvoston asetuksessa (1032/2011) määritellyissä sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan tutkinnoissa opintoihin liittyvät turvallisuusvaatimukset sitä edellyttävät ja jos estettä ei voida kohtuullisin toimin poistaa. Henkilön terveydentilan tai toimintakyvyn osalta tulee arvioida mahdollisten sairauksien aiheuttamat rajoitteet ja sairauksien yksilöllinen hoitotilanne.</p> <p>Opiskelijaksi ottamisen esteenä voi olla</p> <ul style="list-style-type: none"> sellainen näön heikkous, jota ei voida korjata apuvälineillä vaikea käsi-ihottuma.

Ammatilliset perustutkinnot

<p>Ammatilliset perustutkinnot</p> <ul style="list-style-type: none"> Lääkealan perustutkinto, apteekki-alan koulutusohjelma/osaamisala, lääketeknikko ja lääkealan koulutusohjelma/osaamisala, farmanomi 	<p>Opiskelijaksi hakeutuvan terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka ei saa olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle. Opiskelijaksi ei kuitenkaan voida ottaa sitä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä opintoihin liittyviin käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen, jos valtioneuvoston asetuksessa (1032/2011) määritellyissä sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan tutkinnoissa opintoihin liittyvät turvallisuusvaatimukset sitä edellyttävät ja jos estettä ei voida kohtuullisin toimin poistaa. Henkilön terveydentilan tai toimintakyvyn osalta tulee arvioida mahdollisten sairauksien aiheuttamat rajoitteet ja sairauksien yksilöllinen hoitotilanne.</p> <p>Opiskelijaksi ottamisen esteenä voi olla</p> <ul style="list-style-type: none"> sellainen näön heikkous, jota ei voida korjata apuvälineillä päihteiden ongelmakäyttö tai päihderiippuvuus.
<p>Ammatilliset perustutkinnot</p> <ul style="list-style-type: none"> Liikunnanohjauksen perustutkinto, liikunnanohjauksen koulutusohjelma/osaamisala, liikuntaneuvoja <p>Ammattitutkinnot</p> <ul style="list-style-type: none"> Liikunnan ammattitutkinto Valmentajan ammattitutkinto <p>Erikoisammattitutkinnot</p> <ul style="list-style-type: none"> Valmentajan erikoisammattitutkinto 	<p>Hakijan terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka ei saa olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle. Opiskelijaksi ei kuitenkaan voida ottaa sitä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä opintoihin liittyviin käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen, jos valtioneuvoston asetuksissa (1032/2011 ja 1033/2011) määritellyissä sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan tutkinnoissa opintoihin liittyvät turvallisuusvaatimukset sitä edellyttävät ja jos estettä ei voida kohtuullisin toimin poistaa. Henkilön terveydentilan tai toimintakyvyn osalta tulee arvioida mahdollisten sairauksien aiheuttamat rajoitteet ja sairauksien yksilöllinen hoitotilanne.</p> <p>Opiskelijaksi ottamisen esteenä voi olla</p> <ul style="list-style-type: none"> sellaiset psyykkiset tai fyysiset sairaudet tai vammat, jotka estävät käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen osallistumisen, kuten ajankohtainen hoitamaton psykoosi tai vakava toimintakykyä laskeva masennus tai tuki- ja liikuntaelimestön sairaus päihteiden ongelmakäyttö tai päihderiippuvuus.